

Miksi ei Fundão? Portugalilaisen pikkukaupungin menestysopit Etelä-Pohjanmaalle

17.12.2025

Väestön väheneminen, ikääntyminen ja muuttotappio ovat tuttuja ilmiöitä niin Etelä-Pohjanmaalla kuin monissa Euroopan maaseutukunnissa. Portugalin sisämaan Fundão on kuitenkin osoittanut, että rohkea visio, yhteisöllisyys ja inklusiivisuus voivat kääntää kehityksen suunnan. Etelä-Pohjanmaan liiton koordinoiman INVOLVIM-hankkeen Interreg Europe (i.a., a) opintomatka (Interreg Europe, 2025) Fundãoon tarjosi silmiä avaavan esimerkin siitä, miten maahanmuuttajat voivat olla ratkaisevassa roolissa kunnan – ja koko maakunnan – elinvoiman uudistamisessa myös silloin, kun yhteistä kieltä ei aluksi ole.

Yhden ihmisen visio – koko yhteisön muutos

Fundãon menestystarina alkaa yhdestä ihmisestä. Vuonna 2012 kaupungin pormestari Paulo Fernandes esitti vision kaupungista, joka ei uhkakuvien värittäessä maisemaa nukahda, vaan herää. Puheessaan hän ei käyttänyt kertaakaan käsitettä integraatio, joka kuvaa jonkun sopeutumista ”meihin”. Hän käänsi ajatuksen yhteisen identiteetin rakentamiseen: kaikki kaupungin asukkaat – taustasta riippumatta – ovat fundaolaisia.

Tämä ajattelutapa onkin sittemmin ollut kaupungin uudistumisen ytimessä. Pormestarin intohimo ja usko siihen, että kaikki voivat kuulua yhteisöön, tarttui pikkuhiljaa muihin. Hän ei jäänyt kiinni haasteisiin, vaan käänsi katseen mahdollisuuksiin. Vaikka osa väestöstä suhtautui varauksella maahanmuuttoon, enemmistö hyväksyi tulijat, sillä kunnassa ymmärrettiin hyvin konkreettisella tasolla se, että ilman uusia asukkaita, kunnan elinvoima pyyhkiytyy sumuna vuoristoon. Tämä myönteinen näkökulma oli ratkaiseva yhteisön

ilmapiirin rakentamisessa.

”Keski-Portugalin Beira Baixan sydämessä sijaitseva Fundão on muodostunut luonnolliseksi kodiksi ja työpaikaksi yli 70 kansallisuuden ihmisille. He ovat löytäneet täältä mukaan ottavan innovaatioekosysteemin, joka toimii sekä kansallisena että kansainvälisenä esimerkkinä – paikan, jossa ideoita voidaan jalostaa, yrityksiä perustaa ja osaamista kehittää. Vaikka Fundão on kooltaan pieni, se on kunnianhimoisen älykkään aluekehitysstrategiansa ansiosta onnistunut houkuttelemaan 18 IT-yritystä, luomaan yli 1 200 asiantuntijatyöpaikkaa, tukemaan yli 250 yksityistä investointihanketta ja yli 90 start-up-yritystä – ja määrä kasvaa edelleen.” (Move to Fundao, 2024.)

Näkökulman voima – kokemuksia Etelä-Pohjanmaalta

Olin mukana erään eteläpohjalaisen kunnan elinvoimatilaisuudessa, jossa etsittiin ratkaisuja maahanmuuttajien työllistymiseen. Tilaisuudessa tunnelma oli toiveikas: yhdessä pohdittiin, miten kunta voisi parantaa työllisyyttä ja löytää uutta elinvoimaa. Lopuksi kuitenkin merkittävä kuntapäättäjä totesi yhteenvedoksi: “Ei tämä tule onnistumaan.” Yksi lause, yksi näkökulma – ja koko salin ilmapiiri muuttui. Toivo vaihtui epäilyyn, mahdollisuudet uhkiin. Jos visio on se, että ei onnistu, niin ei varmasti onnistu. Mutta jos visio on päinvastainen, se voi muuttaa koko kunnan ja maakunnan tilanteen merkittävästi nousuun elinvoimassaan, mikä näkyy veto- ja pitovoimatekijänä kuntalaisten asumispäätöksissä.

Fundãossa pormestarin visio oli päinvastainen: “Me onnistumme, koska päätämme kuulua yhteen.” Tämä osoittaa, miten ratkaisevaa on, millaisen suunnan nimekäs henkilö voi yhteisölle antaa. Yhden ihmisen rohkeus voi sytyttää kipinän, joka leviää koko kuntaan. Fundãon kunta on saanut merkittäviä kansainvälisiä tunnustuksia strategisesta toiminnastaan ja ilmapiiristään. (Municipality of Fundão, 2025). Kaupunki palkittiin yhtenä Euroopan inklusiivisuuden ja monimuotoisuuden pääkaupungeista vuonna 2023, ja se on voittanut myös RegioStars 2018 -palkinnon sekä European Enterprise Promotion Award -tunnustuksen (European Urban Initiative, i.a., a).

Konkreettiset toimet: elinvoima nousuun

Fundão on toteuttanut määrätietoisia ja konkreettisia toimenpiteitä, jotka ovat lisänneet sen vetovoimaa ja elinvoimaa (ks. kuva 1.). Tässä niistä muutamia:

- **Asumisen tuki:** Uusille työntekijöille tarjotaan kaupungin tukemaa vuokra-asuntoa jopa vuodeksi. Eräässä mallissa kunta vuokraa yksityisiä asuntoja, ja uusi tulokas edelleenvuokraa sen kaupungilta. Tämä on houkutellut osaajia ja synnyttänyt uutta rakennustoimintaa – aiemmin kaupungissa ei ollut edes rakennusliikkeitä, nyt niitä on useita, sillä uusia asuntoja rakennetaan jatkuvasti.
- **Työ ja yrittäjyys:** Fundãon suurin työnantaja Twintex on tunnettu inklusiivisista rekrytointikäytännöistään. Lisäksi Fundão on houkutellut diginomadeja ja teknologiayrittäjiä: kaupungissa syntynyt 80, ja se on tukenut 250 yksityistä investointihanketta ja startup-yritystä. Living Lab tarjoaa työ- ja liiketilaa 1 €/m² /kk ja Fab Lab kouluttaa 3D-tulostuksessa ja digitaalisissa taidoissa. Kunta on panostanut tutkimukseen ja kehitykseen sekä ollut edelläkävijä ammatillisessa uudelleenkoulutuksessa ja digitaalisten taitojen kehittämisessä (Fundão Municipality, i.a.; European Urban Initiative i.a., b).
- **Kotoutumisen tuki:** Fundãossa toimii kunnallinen maahanmuuttokeskus ja CLAIM-keskus, jotka tarjoavat kielikoulutusta, työllistymisen tukea ja yhteisöllisiä aktiviteetteja. Palvelut tavoittavat myös kausityöntekijät

ja opiskelijat (Move to Fundao, 2024).
- **Kielimuuri ei ole este:** Englannin kieli ei ole Fundãossa yleinen, mutta se ei ole estänyt yhteisöllisyyden syntymistä. Fundãolaiset toivovat, että tulijat opettelisivat edes vähän portugalia – se riittää alkuun. Sama pätee Suomeen: kun yhteisö ottaa vastaan, kieli ei ole este vaan silta. Yhteisöön kuulumisen tunne parantaa kielenoppimista, ja sen ymmärtäminen voi olla avainasemassa, kun työpaikalla täytyy oppia käyttämään paikallista kieltä.

Kuva 1. Kuvakaappaus (Move to Fundão, 2024) .

EU-hankkeet elinvoiman moottorina

Fundão on hyödyntänyt EU-rahoitusta strategisesti. Kunta loi määrätietoisen älykkään alueellisen innovaatiostrategian – Fundão Innovation Planin (European Urban Initiative, i.a., b). Tämän ansiosta kaupunkiin on syntynyt innovaatioekosysteemi, joka toimii koko Portugalin mittakaavassa esikuvana, mikä puolestaan osoittaa, että kuntapäätöksenteossa toisinaan hankehumpaksi mielletty arvokas resurssi on osattu hyödyntää erinomaisesti.

Esimerkiksi Business and Shared Services Centre -hanke on luonut yli 500 työpaikkaa ja houkutellut kansainvälisiä yrityksiä. Kaupunki on ollut mukana myös OSIRIS- ja AccessibleEU-hankkeissa. Näiden myötä Fundãon kouluissa nykyään kaikki lapset opiskelevat ohjelmointia 6–12-vuotiaana – ensimmäisenä Portugalissa. Kaupunki tarjoaa myös bootcamp-koulutuksia työttömille. Fundão on saanut toiminnastaan tunnustusta muun muassa European Enterprise Promotion Awards -kilpailussa ja se on valittu Portugalin vuoden kunnaksi. Se toimii mallina inklusiivisesta ja kestävästä aluekehityksestä. Kyky hakea ja toteuttaa EU-rahoitteisia projekteja voi olla ratkaiseva tekijä kunnan vetovoiman ja pitovoiman vahvistamisessa myös Suomessa (European Commission, i.a.; AccessibleEU Initiative, i.a.; Interreg Europe, i.a., b; Interreg Europe, i.a., c; Game-er, i.a.).

Yhteisöllisyys ja asenteen muutos

Fundãon esimerkki osoittaa, että yhteisöllisyyden rakentaminen ja näkökulman muutos ovat ratkaisevia tekijöitä. Vaikka osa väestöstä suhtautuu varauksella maahanmuuttoon, enemmistö hyväksyy tulijat. Yhteenkuuluvuuden tunne edistää kielitaidon kehittymistä ja helpottaa kotoutumista (Intke-Hernandez, 2020; 2021). Fundãon motto on “Miksi ei Fundão?” – ehkä Etelä-Pohjanmaallakin voisimme todeta, että kaikista Suomen maakunnista, me olemme se lämpimin, tai ehkä keksit paremman.

Mitä Etelä-Pohjanmaa voi oppia?

Etelä-Pohjanmaalla on monia samoja haasteita kuin Fundãolla oli: väestön väheneminen, ikääntyminen ja epävarma suhtautuminen maahanmuuttoon. Fundãon esimerkki osoittaa, että poliittinen tahto voi muuttaa suunnan. Yhteenkuuluvuuden tunne edistää kielitaidon kehittymistä, ja projektit voivat olla strateginen työkalu elinvoiman vahvistamiseen ja uuden pysyvän mallin luomiseen. Rohkea ajattelu ja yhteisön osallistaminen tuottavat tulosta, ja esimerkkejä niistä meillä osoittavat jo tunnustusta saaneet Kerabit Kattoelementit Oy, PowerPark ja Tamsin oy.

Fundãon tarina osoittaa, että laajempi, alueellinen muutos on mahdollinen, kun yhteisö päättää kuulua yhteen ja ottaa kaikki mukaan – myös ne, jotka eivät vielä puhu samaa kieltä. Tällainen mukaan ottava ympäristö ei synny sattumalta, vaan vaatii vision, konkreettisia tekoja ja rohkeutta tehdä asioita toisin. Etelä-Pohjanmaan päättäjille Fundão tarjoaa mallin, jossa monimuotoisuus, yhteisöllisyys ja strateginen toiminta kulkevat käsi kädessä kohti elinvoimaista tulevaisuutta. Mutta ennen kaikkea se osoittaa, että yhden ihmisen asenne voi olla ratkaiseva: jos uskotaan mahdollisuuksiin, niitä myös syntyy.

Fundãon Innovation Plan osoittaa, että pienikin kunta voi nousta kansainväliseksi esikuvaksi, kun käytössä on oikeat työkalut ja visio. Malli tarjoaa joustavan ja muunneltavan lähestymistavan, jota voidaan soveltaa muidenkin pienten ja keskisuurten kaupunkien tarpeisiin ja erityisesti siellä, missä väestökato tai talouden taantuma haastavat tulevaisuutta.

Keskeisiä sovellettavia elementtejä ovat:

- vajaakäytössä olevan infrastruktuurin uudelleenkäyttö
- innovaatioekosysteemin rakentaminen
- digitaalisten taitojen koulutuksen hyödyntäminen
- osallistavan hallinnon varmistaminen
- inklusiivinen tapa elää ja tehdä

Kuntien kannattaa panostaa monitasoisiin kumppanuuksiin, linjata kehittämistyö kansallisiin ja EU-tason strategioihin (esim. Territorial Agenda 2030) sekä yhdistää taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset tavoitteet. Myös viestintään ja brändäykseen on syytä investoida, jotta osaajia ja uusia asukkaita saadaan houkuteltua ja luotua vastaanottava ilmapiiri.

Fundãon menestys osoittaa, että pienet kaupungit voivat olla innovaatioiden ja inkluusion edelläkävijöitä – kunhan niille annetaan oikeat välineet ja rohkea visio.

Myönteistä osaamisen vahvistamista maksuttomasti saatavilla

Co-Work Työelämäkumppani – kansainvälisen yhteistyön ekosysteemi -toimenpidekokonaisuus näkee Etelä-Pohjanmaan mahdollisuudet realistisesti ja toiveikkaasti. Maakuntaamme värittävä taustatieto elinvoiman hiipumisesta on tunnistettu ja koottu toimenpidekokonaisuudeksi ja kansainvälisen ekosysteemin rakentamiseksi tarjoten maksuttomia palveluita. Nyt on sopiva hetki toimia elinvoiman säilyttämiseksi. Yhdessä eteläpohjalaisten yrittäjien, kolmen työllisyysalueemme, Etelä-Pohjanmaan liiton, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ja kuntien kanssa rakennamme menestystä ja tuomme konkreettisesti johtamisen ja yksittäisten työntekijöiden osaamiseen sellaista volyymiä, joka kattaa koko maakunnan ja vahvistaa osaamista pienin askelin kohti kaikki mukaan ottavaa yhteisö- ja työkulttuuria. Menestysesimerkit omasta maakunnasta ja maailmalta osoittavat, että myönteiseen näkökulmaan kannattaa tarttua. Huomisen työelämää ei rakenneta 1970-luvun työelämäkäsityksillä.

Se, mitä pidetään mahdottomana, toteutuu jo toisaalla ja meillä SEAMKissa ja maakunnassa Co-Work Työelämäkumppanitoiminnan avulla.

Co-Work Työelämäkumppani – kansainvälisen yhteistyön ekosysteemi on Euroopan unionin osarahoittama toiminta, joka käynnistyy hankkeena.

Lue lisää hankkeen verkkosivuilta:Co-Work Työelämäkumppani**Maiju Kinossalo**
Projektipäällikkö
SEAMK

Kirjoittaja on Co-Work Työelämäkumppani -toiminnan projektipäällikkö ja INVOLVIM – ja EUM POWER -hankkeiden sidosryhmien jäsen. Hän toimii SEAMKin kansainvälisen toimiston kieli- ja kulttuuritietoisten toimintatapojen asiantuntijana ja osaamisen kehittäjänä.

Lähteet

AccessibleEU Initiative. (i.a.). *European Commission*. https://accessible-eu-centre.ec.europa.eu/

European Commission. (i.a.). *European Enterprise Promotion Awards*. https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/european-enterprise-promotion-awards_en

European Urban Initiative. (i.a.-a). *Fundão – Friendly City of Investment and Innovation*. https://portico.urban-initiative.eu/urban-practices/european-urban-initiative/fundao-friendly-city-investment-and-innovation-7815

European Urban Initiative. (i.a.-b). *Fundão, a smart rural city*. https://portico.urban-initiative.eu/urban-practices/european-urban-initiative/fundao-smart-rural-city

Fundão Municipality. (i.a.). *Câmara Municipal do Fundão*. https://www.cm-fundao.pt/

Game-er. (i.a.). *Fundão Cluster: A burgeoning center for innovation in Portugal*.

https://www.game-er.eu/fundao-cluster/

Intke-Hernandez, M. (2020). *Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat: Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosialistumisesta [Migrant mothers' language stories in their everyday life: An ethnographic study in language socialization]* [Doctoral dissertation, University of Helsinki]. Helda Digital Repository. http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6838-2

Intke-Hernandez, M. (2021). Kielenoppija tarvitsee tuekseen kielitietoisuutta ja yhteisiä tekoja. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 12*(6). https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2021/kielenoppija-tarvitsee-tuekseen-kielitietoisuutta-ja-yhteisia-tekoja

Interreg Europe. (i.a.-a). *INVOLVIM-hankkeen verkkosivut*. https://www.interregeurope.eu/involvim

Interreg Europe. (i.a.-b). *Business and Shared Services Center of Fundão*. https://www.interregeurope.eu/good-practices/business-and-shared-services-center-of-fundao-0

Interreg Europe. (i.a.-c). *OSIRIS Project: Open Social Innovation policies driven by co-creative Regional Innovation ecosystemS*. https://www.interregeurope.eu/osiris

Interreg Europe. (2025). *Fundão, Portugal – A town that welcomes all*. https://www.interregeurope.eu/news-events/news/fundao-portugal-town-that-welcomes-all

Move to Fundao. (2024). https://movetofundao2024.pt/

Municipality of Fundão. (2025). *Fundão Embracing Place: Until the unlikely becomes likely. And then certain. And then normal.*https://fundaoacolhe.pt/en

Territorial Agenda 2030. (i.a.). *A future for all places*. The Danish Agency for Planning and Rural Development. https://territorialagenda.eu/